ជំពូកទី៣

ពេលណាអំណាចនឹងមកដល់

ការសំរេចបានសង្គមមួយដែលមានសេរីភាពនិងសន្តិភាព មិនមែនជាការងាយស្រួលទេ ។ ការនេះត្រូវអោយមានទេពកោសល្យដ៏ជ្រៅជ្រះ ខាងយុទ្ធវិធី ការរៀបចំជាអង្គការ និងផែនការ ។ សំខាន់បំផុត ការនេះត្រូវអោយមានអំណាច ។ ពួកប្រជាធិបតេយ្យពុំអាចមានសង្ឃឹមថា នឹងរំលំរបបផ្តាច់ការ ហើយរៀបចំអោយមានសេរីភាពនយោបាយ ប្រសិនបើគេពុំអាចប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ ដោយប្រសិទ្ធភាព ។

ប៉ុន្តែ តើគេអាចធ្វើការនេះបាន តាមបែបបទណាទៅ ? តើអំណាចប្រភេទណាដែលក្រុមប្រជាធិបតេយ្យប្រឆាំងអាចប្រមូលផ្តុំ ដែលមានកំរិតគ្រប់គ្រាន់សំរាប់រំលំរបបផ្តាច់ការ និងបណ្តាញយោធា-ប៉ូលិសដ៏ទូលំទូលាយរបស់គេ ? ចំលើយទៅនឹងសំណួរនេះ ស្ថិតនៅលើការយល់អំពីអំណាចនយោបាយ ដែលគេច្រើនតែភ្លេច ។ ការចេះដឹងអំពីអំណាចនយោបាយនេះ មិនមែនជាការលំបាកទាល់តែសោះ ។ ការពិតជាមូលដ្ឋានខ្លះ មានលក្ខណៈសាមញ្ញ ហើយងាយយល់ជាទីបំផុត ។

រឿងព្រេងនិទានអំពីម្ចាស់ស្វា

រឿងព្រេងនិទានចិនមួយដែលរៀបរៀងដោយលោក លីវ ជី(Liu-Ji) ក្នុង

សតវត្សទី ១៤ បានបញ្ជាក់យ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ អំពីការមិនយល់នូវអ្វីជាអំណាចនយោបាយ ។[៧]

នៅក្នុងរបបសក្តិភូមិមួយនៃរជ្ជកាលជូ(Chu) មានបុរសចំណាស់ម្នាក់ មានជីវិតរស់នៅបានដោយសារការចិញ្ចឹមស្វាមួយចំនួនដែលបំរើគាត់ ។ អ្នកស្រុកហៅគាត់ថា "ជូកុង(ju gong)" (ម្ចាស់ស្វា) ។

ជារៀងរាល់ព្រឹក ជូកុងកោះប្រជុំស្វាទាំងអស់ ហើយបញ្ជាអោយស្វាដែលចាស់ជាងគេ ដឹកនាំស្វាទាំងឡាយទៅឡើងភ្នំ ដើម្បីប្រមូលផ្លែឈើនានា ។ បទបញ្ជានោះគឺ ស្វានីមួយៗត្រូវតែប្រគល់អោយទៅតាចាស់នេះចំនួន ១០ភាគរយនៃអ្វីដែលពួកវាប្រមូលបាន ។ ស្វាណាដែលមិនអនុវត្តតាមបញ្ជានេះទេ នឹងត្រូវរំពាត់យ៉ាងឃោរឃៅ ។ ស្វាទាំងនោះបានទទួលរងគ្រោះយ៉ាងឈឺចាប់ ប៉ុន្តែពុំហ៊ានរអ៊ូរទាំ ។

ថ្ងៃមួយ កូនស្វាមួយបានសួរទៅស្វាឯទៀតថា "តើតាចាស់នេះជាអ្នកដាំដើមឈើទាំងនោះមែនទេ?" ស្វាឯទៀតតបថា "មិនមែនទេ! ដើមឈើទាំងនោះដុះតាមធម្មជាតិ" ។ កូនស្វានោះបានសួរតទៅទៀតថា "ហេតុអ្វីបានជាយើងមិនអាចបេះផ្លែឈើទាំងនោះ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីតានេះ?" ។ ស្វាឯទៀតតបថា "បាន, យើងអាចធ្វើបាន" ។ កូនស្វាក៏សួរជាបន្តទៀត "បើដូច្នេះ ហេតុអ្វីបានជាយើងគួរពឹងផ្អែកទៅលើតានេះ? ហេតុអ្វីបានជាយើងទាំងអស់គ្នាត្រូវតែបំរើគាត់?" ។

នៅមុនពេលកូនស្វានេះនិយាយចប់ ស្វាឯទៀតទាំងអស់ក៏ភ្ញាក់ខ្លួនព្រើត ។

ដល់យប់ងងឹត នៅពេលដឹងថាតាចាស់ដេកលង់លក់ទៅហើយនោះ ពួកស្វាក៏នាំគ្នារុះរើ ហើយរំលំទ្រុងដែលតាចាស់ដាក់ឃុំស្វាទាំងនោះ ។ វានាំគ្នាប្រមូលផ្លែឈើទាំងអស់ ដែលជូកុងរក្សាទុកក្នុងឃ្លាំង ហើយនាំគ្នារត់ចូលព្រៃរហូត ។ នៅទីបំផុត តាចាស់ក៏បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ដោយសារការអត់ឃ្លាន ។

---

[៧] រឿងនេះដែលមានចំណងជើងដើមថា "ការត្រួតត្រាដោយយុទ្ធវិធី" ស្រង់ចេញពីយូលីហ្សី (Yu-li-zi) និពន្ធដោយលីវជី (Liu-Ji) ឆ្នាំ១៣១១-១៣៧៥ បកប្រែដោយស៊ីដនីតៃ ដែលរក្សា សិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង ។ យូលីហ្សីជាឈ្មោះក្លែងក្លាយរបស់លីវជី។អត្ថបទប្រែសំរួលនេះបោះពុម្ពផ្សាយជាលើកដំបូង ក្នុងព្រឹត្តិប័ត្រឈ្មោះ *"ការដាក់ទណ្ឌកម្មអហិង្សា : ដំណឹងពីវិទ្យាស្ថាន អាល់បឺត អាំងស្តាញ* (ខាំប្រ៊ីដ ម៉ាសាឈូសិត) ខ្សែ៤ លេខ ៣ (រដូវត្រជាក់ ឆ្នាំ១៩៩២-១៩៩៣) ទំព័រទី ៣ ។

លោក យូ លីស៊ី(Yu-li-zi) បានពោលថា "អ្នកខ្លះនៅក្នុងលោកនេះ ត្រួតត្រាមនុស្ស ដោយប្រើយុទ្ធវិធីបំភាន់គេ មិនយោងទៅលើគោលការណ៍ត្រឹមត្រូវទេ ។ តើអ្នកទាំងនោះមិនដូចតាម្ចាស់ស្វានេះទេឬ ? អ្នកទាំងនោះមិនដឹងអំពីការយល់ច្រឡំរបស់ខ្លួនឯង ។ ដូច្នេះ នៅពេលណាដែលក្រុមអ្នកដែលត្រូវគេបោកភ្ញាក់ខ្លួនឡើង យុទ្ធវិធីបំភាន់របស់គេក៏អស់មានប្រសិទ្ធភាពភ្លាម ។"

ប្រភពចាំបាច់នានានៃអំណាចនយោបាយ

គោលការណ៍នេះគឺងាយស្រួលយល់ ។ ពួកផ្តាច់ការត្រូវការជំនួយពីអ្នកដែលគេត្រួតត្រា ។ ប្រសិនបើគ្មានជំនួយនេះទេ គេក៏ពុំអាចគ្រប់គ្រង និងបន្តប្រភពនៃអំណាចនយោបាយរបស់គេឡើយ ។

ប្រភពនានានៃអំណាចនយោបាយមានជាអាទិ៍ ៖

- *អំណាចអាជ្ញាធរ* គឺជាជំនឿក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋថា របបនេះមានភាពស្របច្បាប់ ហើយថាគេមានកាតព្វកិច្ច គោរពតាមបញ្ជារបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ។
- *ធនធានមនុស្ស* គឺជាចំនួន និងសារៈសំខាន់នៃមនុស្ស និងក្រុមទាំងឡាយ ដែលគោរព ធ្វើសហការ ឬក៏ផ្តល់ជំនួយដល់អ្នកត្រួតត្រា ។
- *ទេពកោសល្យ និងចំណេះដឹង* ដែលរបបនេះត្រូវការ ដើម្បីអនុវត្តវិធានការណាមួយ ហើយដែលផ្តល់អោយដោយបុគ្គល និងក្រុមមនុស្ស ដែលធ្វើសហការ ។
- *កត្តាអរូបីយ៍* គឺជាកត្តាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងចិត្តសាស្ត្រ និងមនោគមវិជ្ជា ដែលជំរុញអោយមនុស្សធ្វើតាមបញ្ជា និងជួយទ្រទ្រង់អ្នកត្រួតត្រា ។
- *សម្បត្តិធនធាន* គឺជាកំរិតដែលអ្នកគ្រប់គ្រង អាចត្រួតត្រា និងប្រើប្រាស់ដីធ្លី ធនធានធម្មជាតិ ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ហើយនិង ឧបករណ៍សំរាប់ការទាក់ទង និងការដឹកជញ្ជូន ។

- *ការដាក់ទោស* គឺជាការដាក់ទណ្ឌកម្ម តាមការគំរាម ឬក៏អនុវត្ត ម៉ឹងម៉ាត់ ទៅលើអ្នកដែលមិនធ្វើតាមបញ្ជា និងមិនធ្វើសហការ ដើម្បីអោយមានការចុះញ៉ម និងសហប្រតិបត្តិការដែលរបបនេះត្រូវការ ដើម្បីរស់ និងដើម្បីអនុវត្តវិធានការរបស់គេ ។

ប៉ុន្តែប្រភពទាំងនេះ អាស្រ័យទៅលើការទទួលយករបបនេះ ទៅលើការចុះញ៉ម និងការធ្វើតាមបញ្ជារបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ហើយនិងទៅលើសហប្រតិបត្តិការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងស្ថាប័ននានាក្នុងសង្គម ។ គេពុំអាចធានាអោយមានលក្ខណៈទាំងអស់នេះរហូតទៅបានទេ ។

សហប្រតិបត្តិការ ការធ្វើតាមបញ្ជានិងការគាំទ្រ នឹងពង្រឹងប្រភពអំណាចដែលគេត្រូវការ ហើយនឹងពង្រីកអំណាចនៃរដ្ឋាភិបាលណាមួយ ។

ផ្ទុយទៅវិញ ការឈប់សហប្រតិបត្តិការជាមួយពួកផ្តាច់ការ ពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋនិងស្ថាប័ននានា នឹងបន្ថយឬក៏ប្រហែលជាផ្តាច់ប្រភពនៃអំណាច ដែលអ្នកគ្រប់គ្រងពឹងផ្អែក ។ ប្រសិនបើគ្មានប្រភពអំណាចទាំងនោះទេ អំណាចរបស់ក្រុមត្រួតត្រានឹងចុះខ្សោយ ហើយទីបំផុតនឹងរលាយដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។

ជាធម្មតា ពួកផ្តាច់ការឆាប់ញ្ញោច ទៅលើសកម្មភាព និងគំនិតនានាដែលគំរាមកំហែងដល់លទ្ធភាពនៃការចាត់ចែងស្រេចតែចិត្តរបស់គេ ។ ដូច្នេះ ពួកផ្តាច់ការនឹងគំរាមកំហែង ដាក់ទណ្ឌកម្មជនទាំងឡាយណា ដែលធ្វើកូដកម្ម ឬមិនសហការ ។ ប៉ុន្តែ ការនេះមិនមែនចប់តែត្រឹមនេះទេ ។ ការជិះជាន់ ឬក៏អំពើឃោរឃៅ មិនច្បាស់ជាអាចធ្វើអោយមានការចុះញ៉ម ឬក៏សហការឡើងវិញពីសំណាក់អ្នកភ្ញាក់រលឹក ដើម្បីអោយរបបនេះមានដំណើរការទៅមុខទៀតឡើយ ។

ទោះបីមានការជិះជាន់យ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើគេអាចបន្ថយ ឬក៏ផ្តាច់ប្រភពនៃអំណាចទាំងនេះបានយូរ លទ្ធផលដំបូង អាចបង្កអោយមានភាពស្រពិចស្រពិលមិនច្បាស់លាស់ និងភាពច្របូកច្របល់ក្នុងរបបផ្តាច់ការ ។ អ្វីដែលនឹងកើតមានយ៉ាងច្បាស់ជាបន្តទៀតនោះ គឺការចុះថយអំណាចរបស់ពួកផ្តាច់ការ ។ ក្រោយមក ការព្យួរប្រភពអំណាចអាចធ្វើអោយរបបផ្តាច់ការគាំង គ្មានដំណើរការ ហើយក្នុងករណីតឹង

តែងមែនទែន របបផ្តាច់ការនឹងត្រូវដួលរលំ ។ អំណាចរបស់ពួកផ្តាច់ការនឹងរលត់ឆាប់ឬក៏លឿន ក៏អាស្រ័យទៅលើការបង្អត់ប្រភពអំណាច ។

ដូច្នេះ កំរិតនៃសេរីភាពឬក៏អំពើផ្តាច់ការនៅក្រោមរដ្ឋាភិបាលណាមួយ ភាគច្រើនអាស្រ័យទៅលើការតាំងចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ថាតើគេចង់បានសេរីភាពដល់កំរិតណា ហើយថាតើគេមានចំណង់ និងសមត្ថភាពកំរិតណា ដើម្បីតទល់នឹងពួកផ្តាច់ការដែលចង់ជិះជាន់គេ ។

ផ្ទុយនឹងយោបល់ជាទូទៅ របបផ្តាច់ការពឹងពាក់ទៅលើប្រជាពលរដ្ឋ និងសង្គមដែលគេកាន់កាប់ ។ ដូចដែលអ្នកប្រាជ្ញនយោបាយ ខាល ដឺច(Karl W Deutsch) បានកត់សំគាល់នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ ៖

"អំណាចផ្តាច់ការមានកំរិតខ្លាំង តែនៅក្នុងករណីណាដែលគេមិនចាំបាច់ប្រើប្រាស់អំណាចអោយញឹកញាប់ ។ ប្រសិនបើគេប្រើអំណាចផ្តាច់ការនោះជាប្រចាំប្រឆាំងនឹងប្រជាពលរដ្ឋ គេប្រហែលជាមិនអាចស្ថិតនៅក្នុងអំណាចបានយូរទេ ។ ដោយសាររបបផ្តាច់ការទាំងនេះត្រូវការអំណាច សំរាប់គ្រប់គ្រងប្រជាពលរដ្ឋច្រើនជាងប្រភេទរដ្ឋាភិបាលឯទៀត របបបែបនេះត្រូវការយ៉ាងខ្លាំង អោយមានទំលាប់ធ្វើតាមបញ្ជាគេ ក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋ ។ លើសពីនេះទៅទៀត គេត្រូវតែពឹងផ្អែកទៅលើការគាំទ្រដ៏សកម្ម យ៉ាងហោចណាស់ ពីសំណាក់ក្រុមប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនធំ ក្នុងករណីដែលគេត្រូវការ ។"[៨]

លោក ចន អូស្ទីន (John Austin) អ្នកប្រាជ្ញខាងច្បាប់ជាតិអង់គ្លេសនៅសតវត្សទី ១៩ បានរៀបរាប់អំពីស្ថានការណ៍ ដែលរបបផ្តាច់ការតទល់នឹងប្រជាពលរដ្ឋដែលមិនសប្បាយចិត្ត ។ លោក អូស្ទីនបានពន្យល់ថា ប្រសិនបើប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនតាំងចិត្តថា នឹងរំលំរដ្ឋាភិបាល ហើយសុខចិត្តទ្រាំទ្រការសង្កត់សង្កិន ដើម្បីសំរេចការ

---

[៨] ខាលដឺច (Karl W. Deutsch) "ស្នាមប្រេះនៅក្នុងថ្ម" នៅក្នុងសៀវភៅចងក្រងដោយ ខាល ហ្វ្រេដរីក (Carl J. Friedrich) *ផ្តាច់ការនិយម* (ខាំប្រ៊ីដ ម៉ាសាឈូសិត រោងពុម្ពសាកលវិទ្យាល័យហាវាដ (Harvard, ១៩៥២) ទំព័រទី ៣១៣-៣១៤ ។

នេះ កំលាំងនៃរដ្ឋាភិបាលដែលរាប់បញ្ចូលទាំងពួកគាំទ្រគេផងនោះ ពុំអាចការពាររដ្ឋាភិបាលដែលពលរដ្ឋស្អប់មិនគាំទ្របានឡើយ ទោះបីរដ្ឋាភិបាលនេះបានទទួលជំនួយពីបរទេសក៏ដោយ ។ លោកអូស្ទីនបានសន្និដ្ឋានថា ពុំមាននរណាម្នាក់អាចបង្ខំប្រជាពលរដ្ឋដែលរើបម្រះ អោយវិលទៅរកការគោរពធ្វើតាមបញ្ជា ក្រោមការគ្រប់គ្រងជាអចិន្ត្រៃយ៍បានឡើយ ។[៩]

លោក នីកូឡូ ម៉ាកាវែល្លី (Niccolo Machiavelli) បានពន្យល់តាំងពីយូរណាស់មកហើយថា ព្រះអង្គម្ចាស់ "...ដែលមានសាធារណជនជាសត្រូវ មិនអាចមានការកក់ក្ដៅទេ ។ ហើយនៅពេលដែលអំពើឃោរឃៅរបស់ទ្រង់កាន់តែខ្លាំង ពេលនោះ របបគ្រប់គ្រងរបស់ទ្រង់ក៏ចុះខ្សោយទៅតាមនោះដែរ" ។[១០]

គេបានឃើញការលើកយកគំនិតនយោបាយដ៏ជ្រៅជ្រះនេះ ទៅអនុវត្តដោយជាក់ស្ដែង ក្នុងករណីតស៊ូរបស់ក្រុមវីរជនណរវ៉េ (Norway) ប្រឆាំងនឹងការកាន់កាប់ស្រុករបស់ពួកណាស៊ី ។ ដូចដែលបានរៀបរាប់ក្នុងជំពូកទី ១ ប្រជាពលរដ្ឋប៉ូឡូញ (Poland) អាល្លឺម៉ង់ ឆេកូស្លូវ៉ាគី និងអ្នកឯទៀតដ៏ក្លាហាន បានប្រឆាំងតទល់នឹងការឈ្លានពាននិងរបបផ្ដាច់ការរបស់ពួកកុម្មុយនីស្ត ហើយនៅទីបំផុត បានជួយអោយរបបគ្រប់គ្រងកុម្មុយនីស្តដួលរលំក្នុងទ្វីបអឺរ៉ុប ។ មែនទែនទៅ ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនេះមិនមែនជារឿងថ្មីទេ ។ ករណីប្រឆាំងតទល់ដោយអហិង្សា បានចាប់មានឡើង យ៉ាងហោចណាស់ តាំងពីឆ្នាំ៤៩៤មុនគ្រឹស្តសករាជ នៅពេលដែលប្រជាពលរដ្ឋសាមញ្ញជាទាសករសំរេចចិត្ត ឈប់ធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយនឹងពួករ៉ូមដែលជាម្ចាស់ត្រួត

---

[៩] ចន អូស្ទីន (John Austin) *មេរៀនអំពីច្បាប់ឬក៏ទស្សនវិជ្ជាអំពីច្បាប់វិជ្ជមាន* (ការផ្សាយលើកទី ៥ ពិនិត្យ និងកែសំរួលដោយរ៉ូបឺត ខាំបិល [Robert Campbell], ពីរខ្សែ ក្រុងឡុនដុន : ចន ម៉ារាយ [John Murray] ឆ្នាំ ១៩១១ [១៨៦១], ខ្សែទី១ ទំព័រទី ២៩៦ ។)

[១០] នីកូឡូ ម៉ាកាវ៉ាល្លី (Niccolo Machiavelli) អត្ថាធិប្បាយអំពីសៀវភៅលើកដំបូង ១០របស់លីវី (Livy) *នៅក្នុងអត្ថាធិប្បាយនៃ នីកូឡូ ម៉ាកាវ៉ាល្លី ឡុនដុន* : រ៉ូលេជ (Routledge) និង ឃីហ្គិន ផោល (Kegan Paul) ឆ្នាំ ១៩៥០ ខ្សែទី១ ទំព័រទី ២៥៤

ត្រា ។[១១] ការតស៊ូអហិង្សាបានត្រូវប្រជាពលរដ្ឋយកទៅប្រើប្រាស់ ក្នុងពេលខុសៗគ្នា ជាទូទៅក្នុងទ្វីបអាស៊ី អាហ្វ្រិក អាមេរិក អូស្ត្រាលី កោះប៉ាស៊ីហ្វិកទាំងឡាយ និងទ្វីបអឺរ៉ុប ។

ដូច្នេះកត្តាសំខាន់៣ ដែលកំណត់ថា តើគេអាចគ្រប់គ្រង ឬមិនគ្រប់គ្រងអំណាចរដ្ឋាភិបាលបានដល់កំរិតណា គឺ ៖

១- កំរិតនៃ*ទឹកចិត្ត*ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការចង់ដាក់សំពាធទៅលើអំណាចរដ្ឋ
២- កំរិត*កំលាំង*ស្ថាប័ន និងអង្គការឯករាជនានា របស់ពលរដ្ឋដែលចង់ដកប្រភពអំណាចចេញ ក្នុងពេលស្របគ្នា និង
៣- កំរិត*លទ្ធភាព* ប្រជាពលរដ្ឋដែលអាចដកការយល់ព្រម និងជំនួយរបស់គេពីរដ្ឋាភិបាល ។

មណ្ឌលទាំងឡាយនៃអំណាចប្រជាធិបតេយ្យ

លក្ខណៈមួយនៃសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ គឺវត្តមាននៃអង្គការឬក្រុមក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលឯករាជដាច់ចេញពីរដ្ឋ ។ អង្គការទាំងនេះ មានជាអាទិ៍ ក្រុមគ្រួសារ ស្ថាប័នសាសនា សមាគមវប្បធម៌ ក្លឹបកីឡា វិទ្យាស្ថានសេដ្ឋកិច្ច សហជីព សមាគមនិស្សិត គណបក្សនយោបាយ ភូមិ សមាគមអ្នករស់នៅជិតខាងគ្នា ក្លឹបសួនច្បារ អង្គការសិទ្ធិមនុស្ស ក្រុមភ្លេង សង្គមអក្សរសិល្ប៍ និងក្រុមឯទៀតៗ ។ អង្គការទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ក្នុងការបំរើគោលបំណងខ្លួនឯង ហើយនិងជួយបំពេញសេចក្តីត្រូវការរបស់សង្គមដែរ ។

លើសពីនេះទៅទៀត អង្គការទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ខាងនយោបាយ ។

[១១] សូមអានសៀវភៅ ជីន សាប (Gene Sharp), *នយោបាយនៃសកម្មភាពអហិង្សា* បូស្តុន (Boston) : ផតទ័រ សាជិន (Porter Sargent) ឆ្នាំ ១៩៧៣ ទំព័រទី ៧៥ ហើយនិងសៀវភៅឯទៀតដែលមានឧទាហរណ៍ជាប្រវត្តិសាស្ត្រជាច្រើន ។

គេផ្តល់ជាមូលដ្ឋានឬវេទិកា ដែលប្រជាពលរដ្ឋអាចបញ្ចេញឥទ្ធិពល ទៅលើទិសដៅនៃដំណើរវិវត្តន៍របស់សង្គមទាំងមូល ហើយតទល់នឹងអង្គការឬរដ្ឋាភិបាលណា ដែលគេឃើញថា បានធ្វើអ្វីប៉ះពាល់ ដោយអយុត្តិធម៌ ទៅលើផលប្រយោជន៍ សកម្មភាព និងគោលបំណងរបស់គេ ។ ពួករស់នៅឯកោ ដែលមិនមែនជាសមាជិកនៃក្រុមណាមួយនោះ ច្រើនតែពុំអាចមានឥទ្ធិពលអ្វីខ្លាំងក្លាទៅលើសង្គម កុំថាឡើយដល់រដ្ឋាភិបាល ហើយច្បាស់ជាគ្មានអានុភាពអ្វីទៅលើរបបផ្តាច់ការសោះឡើយ ។

ដូច្នេះ ប្រសិនបើពួកផ្តាច់ការអាចដកទុកភាពស្វយ័តនិងសេរីភាពរបស់អង្គការទាំងឡាយនេះ ប្រជាពលរដ្ឋក៏បាត់បង់ជំនួយតាមនោះដែរ ។ ប្រសិនបើអង្គការទាំងនេះធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់រដ្ឋអំណាច ឬក៏ត្រូវជំនួសដោយអង្គការផ្សេងដែលគេអាចត្រួតបាន របបផ្តាច់ការអាចប្រើអង្គការទាំងនេះ អោយទៅជិះជាន់សមាជិកនានា និងផ្នែកណាមួយនៃសង្គមនោះ ។

ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើគេអាចរក្សាឬក៏ទាក់ទាញយកមកវិញនូវស្វ័យភាព និងសេរីភាពនៃស្ថាប័នឯករាជស៊ីវិលទាំងនោះ (អោយស្ថិតនៅក្រៅការត្រួតត្រារបស់រដ្ឋាភិបាល) ស្ថាប័នទាំងនោះនឹងមានប្រយោជន៍យ៉ាងខ្លាំងដល់ការអនុវត្តន៍នយោបាយរើបម្រះ ។ លក្ខណៈរួមមួយដែលមានក្នុងឧទាហរណ៍ អំពីករណីរបបផ្តាច់ការដែលបានធ្លាក់ចុះខ្សោយ គឺការអនុវត្តន៍ដ៏ក្លាហាននិងស្រុះគ្នានូវនយោបាយរើបម្រះ ដោយប្រជាពលរដ្ឋ និងស្ថាប័ននានារបស់គេ ។

ដូចដែលបញ្ជាក់រួចមកហើយ មណ្ឌលអំណាចទាំងនេះជាស្ថាប័នគ្រឹះ ដែលប្រជាពលរដ្ឋប្រើប្រាស់ ដើម្បីដាក់សំពាធឬក៏ទប់ទល់នឹងការត្រួតត្រាផ្តាច់ការ ។ នៅក្នុងពេលអនាគត មណ្ឌលទាំងនេះនឹងក្លាយទៅជាផ្នែកមួយនៃរចនាសម្ព័ន្ធចំបងដែលគេពុំអាចកាត់ចោលបាន សំរាប់សង្គមសេរីមួយ ដើម្បីការតស៊ូរំដោះអោយបានជោគជ័យ ។

ប្រសិនបើរបបផ្តាច់ការបានទទួលជ័យជំនះ ក្នុងការរំលំឬក៏ត្រួតត្រាអង្គការឯករាជទាំងនោះ ពួកអ្នកប្រយុទ្ធតស៊ូត្រូវតែបង្កើតក្រុមសង្គម និងស្ថាប័នឯករាជថ្មីៗ ឬក៏ធ្វើយ៉ាងណាទាក់ទាញអង្គការដែលនៅសេសសល់ អោយចូលមកនៅក្រោមការកាន់

កាប់តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យវិញ ។ ក្នុងឱកាសបដិវត្តន៍នៅប្រទេសហុងគ្រី (Hungary) ឆ្នាំ១៩៥៦-១៩៥៧ ក្រុមប្រឹក្សាប្រជាធិបតេយ្យជាច្រើន បានលេចចេញឡើង ហើយបានទាំងចាប់ដៃគ្នារៀបចំជាប្រព័ន្ធសហព័ន្ធនៃស្ថាប័ននានាផង ។ ក្នុងប្រទេសប៉ូឡូញ នៅចុងទសវត្ស១៩៨០ ពួកកម្មករបានរក្សាទុកសាខាសហជីព"សូលីដារីធី" (Solidarity សាមគ្គី) មួយចំនួនខុសច្បាប់ ហើយក្នុងករណីខ្លះ បានក្លាប់យកសហជីពជាផ្លូវការរបស់ពួកកុម្មុយនីស្តបានទៀតផង ។ ការលូតលាស់ខាងស្ថាប័នបែបនេះ អាចមានឥទ្ធិពលនយោបាយដ៏សំខាន់ៗជាច្រើន ។

ជាការពិតណាស់ ទាំងនេះពុំមែនមានន័យថា ការធ្វើអោយខ្សោយនឹងរំលំរបបផ្តាច់ការ ជាការងាយស្រួលទេ ឬថាការល្បងណាមួយនឹងសុទ្ធតែបានជោគជ័យនោះឡើយ ។ ការនេះច្បាស់ជាពុំមែនមានន័យថា ការតស៊ូនឹងប្រព្រឹត្តទៅដោយគ្មានការខូចខាត ពីព្រោះអ្នកទាំងឡាយដែលនៅតែបំរើពួកផ្តាច់ការនឹងវាយប្រហារបកមកវិញ ក្នុងការប្រឹងប្រែងរបស់គេ ដើម្បីបង្ខំអោយប្រជាពលរដ្ឋផ្តើមធ្វើសហការ និងធ្វើតាមបញ្ជាគេឡើងវិញ ។

ប៉ុន្តែ ការយល់ឃើញជ្រៅជ្រះអំពីអំណាចខាងលើនេះ មានន័យថាការបាក់បែកនៃរបបផ្តាច់ការ គឺជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលអាចកើតឡើង ។ ជាពិសេស របបផ្តាច់ការមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់មួយចំនួន ដែលធ្វើអោយរបបនេះទន់ខ្សោយ នៅចំពោះមុខនយោបាយរើបម្រះមួយដែលគេអនុវត្តយ៉ាងប៉ិនប្រសប់ ។ យើងនឹងពិនិត្យវែកញែកលក្ខណៈទាំងនោះអោយបានពិស្តារ ។